

De Kringloop: wat gaat erin en wat komt eruit

Ruim 50 procent van de melkveehouders in Nederland had in 2011 een fosfaatoverschot op het bedrijf. Naar verwachting is dit percentage in 2014 gegroeid. Met de KringloopWijzer kan de melkveehouder inzichtelijk maken waar een teveel aan fosfaat én stikstof is ontstaan. “Het is eigenlijk simpel. Je kijkt wat het bedrijf in gaat en wat er weer uit gaat”, vertelt Frank Verhoeven van adviesbureau Boerenverstand, en mede-ontwikkelaar van de KringloopWijzer. “Als die twee niet in verhouding staan tot elkaar, dan weet je dat ergens verliezen optreden.”

Melkveehouders kunnen de overschotten van fosfaat en stikstof voorkomen door de efficiëntie te verhogen. “Een eerste stap is via het voerspoor”, legt Verhoeven uit. “Een voorbeeld: als je 100 kg stikstof per hectare aanvoert aan (kracht)voer en daarvan komt 80 kg stikstof per hectare weer terecht in vlees en melk dan kun je spreken van een efficiënt voermanagement. Dat is anders wanneer je 200 kg stikstof aanvoert met hetzelfde resultaat. En die spreiding kom ik nog altijd tegen in de praktijk.” De KringloopWijzer biedt de agrariër inzicht in de benutting van mineralen. Verhoeven: “De KringloopWijzer geeft je een onafhankelijk rapportcijfer wat betreft het voermanagement. Uiteindelijk is het doel dat er minder in gaat, met dezelfde liters melk. Of het liefst meer liters.” Verhoeven wijst op het positieve effect dat voeren naar behoefte heeft op de kosten. “Voermanagement loopt 1-op-1 gelijk met de kostprijs. Hoe efficiënter je boert, hoe lager de kosten.”

Bodemoverschot

Ook de bodem kan kampen met fosfaat- en stikstofoverschotten. Dat is onder andere afhankelijk van het aanbod stikstof en fosfaat in de aangewende mest en de behoefte van de bodem en het gewas. Met de KringloopWijzer kunnen melkveehouders berekenen wat ze op het land brengen en wat ze er van afhalen. “Een overschot aan fosfaat op het bedrijf gaat verloren via de bodem. Bij stikstof is dat meer complex. Stikstof kan in de bodem verloren gaan of vervliegen als ammoniak of als lachgas, een broeikasgas”, geeft Verhoeven aan.

De KringloopWijzer zorgt dat agrariërs mest op een verantwoorde manier op het bedrijf kunnen houden. “Mest levert meer op dan een aanvulling met kunstmest. In kunstmest zit alleen fosfaat en stikstof, terwijl in dierlijke mest tal van mineralen en spoorelementen zitten die van belang zijn voor het bodemleven. Je wilt de mest dus zoveel mogelijk op je eigen bedrijf houden. De BEX heeft daar een voorzet voor gegeven en met de KringloopWijzer wordt dit verfijnd.”

Focus op mineralenbalans

Verhoeven merkt dat de vraag naar kennis over bodemvruchtbaarheid en benutting van dierlijke mest toeneemt. “Door de komst van de KringloopWijzer zijn deze onderwerpen weer actueel, net als tien jaar geleden met de MINAS.” Dat was minder ten tijde van de BEX. “De BEX keek alleen naar de bovenkant van de kringloop. De KringloopWijzer brengt het geheel weer in beeld. Daarbij verschuift de focus van melkveehouders naar de mineralenbalans,” legt Verhoeven uit. Hij ziet de KringloopWijzer vooral als instrument om de bewustwording onder veehouders te vergroten. “De KringloopWijzer lost de overschotten niet voor je op. Je moet zelf aan de slag met de conclusies.”

Elke boer op zijn eigen manier

De kringloopgedachte is volgens Verhoeven niet alleen van belang voor veehouders. “Ook burgers moeten snappen dat de melkveehouder de mest via bodem en gewas weer omzet in de melkproductie van koeien. En dat boeren hun best doen deze bedrijfskringloop te sluiten.” Overigens is het ‘hoe’ voor Verhoeven minder interessant. “Sommige boeren richten zich op hightech-maatregelen, anderen kiezen de meer biologische insteek. Dat is maar net wat bij hem of haar past. Het maakt ook eigenlijk niet uit, zolang de efficiëntie maar verbetert.”